

За петилѣтието 1907—1911 год., отъ цѣлата обработваема площъ въ страната, съ зърнени храни сж били засѣти 84.55⁰/₀, съ фуражни растения 15.45⁰/₀, а съ трудово-интензивни култури едва 3.10⁰/₀.

За петилѣтието 1930—1934 год., тѣзи проценти сж измѣнятъ така: зърнени храни 71.78⁰/₀, фуражни растения 16.48⁰/₀ и трудово интензивни култури 11.39⁰/₀.

Въ трудово интензивнитѣ култури влизатъ групитѣ „маслени и индустриални растения“ (рапица, сусамъ, анасонъ, фастѣци, тютюнъ, макъ, слънчогледъ, памукъ, ленъ, конопъ и захарно цвѣкло) съ 4.36⁰/₀, лозя 2.50⁰/₀, варива (фасулъ, леща и бакла) 2.32⁰/₀, бостани 0.92⁰/₀, овощни градини 0.35⁰/₀, картофи 0.36⁰/₀, зеленчукови градини 0.36⁰/₀, розови градини 0.18⁰/₀, черничевы градини 0.13⁰/₀ и др. 0.08⁰/₀.

Отъ горнитѣ данни могатъ да се направятъ следнитѣ заключения: първо, че екстензивнитѣ култури иматъ въ българското земеделско стопанство преобладаващо значение и второ, че процентътъ на трудово интензивнитѣ култури се е увеличилъ твърде малко следъ първата свѣтовна война. Ако съпоставимъ тѣзи факти съ факта, че по-голѣмата частъ отъ трудово интензивнитѣ растения сж обектъ на нашия износъ (само лена и конопа се поглѣщатъ отъ вътрешната консумация), може да направимъ основното заключение, че трансформационниятъ процесъ въ българското земеделско стопанство се извършва и стимулира главно подъ влиянието на външитѣ пазари.

Ние трѣбва да установимъ още нѣщо: ако вземемъ подъ внимание обстоятелството, че трансформационниятъ процесъ започна следъ кризата въ зърненото производство и че тази криза ни завари неподготвени да замѣнимъ веднага зърнения износъ съ произведения на трудово-интензивното стопанство, ако приемемъ, че най-голѣмитѣ обекти на нашия износъ започнаха да се изнасятъ отъ страната въ „търговски размѣри“ (тютюнътъ, яйцата, плодетѣ и зеленчуцитѣ, билкитѣ, пулповетѣ, мармеладитѣ и др.) не непосредствено следъ кризата, а постепенно, трѣбва да приемемъ, че у насъ е нѣмало на лице една